

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot verhooging en wijziging
van de begroting van inkomsten en uitgaven van het
Bouwfonds voor de Departementen van Binnenlandsche
Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
voor het dienstjaar 1920. (27)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering
was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

Opgesproken moet worden tegen de voorstelling als zouden
de bouwkundigen zich er nog geen rekenschap van geven dat
zuinigheid thans vóór alles geboden is.

Uit de geschiedenis van het wetsvoorstel blijkt met betrekking
tot de beide aanvankelijk geprojecteerde nieuwe gouvernements-
gebouwen te Haarlem en te Maastricht, volgens het oordeel
van den eerst-ondergeteekende, eerder het tegendeel.

Toen toch, nadat het wetsvoorstel was ingediend, bleek dat
de noodige bedragen, met het oog op den toestand van 's lands
financiën, geacht moesten worden te hoog te zijn, werd tot
temporiseeren der beide voorzieningen besloten en het voorstel
beperkt tot het aanvragen van gelden voor den aankoop van
een aan de gemeente Haarlem toebehoorend terrein, dat zich
bij uitstek leent voor de eventuele stichting van een nieuw
Gouvernementsgebouw.

In verband met de omstandigheid, dat B. en W. der gemeente
Haarlem hebben aangedrongen op een spoedige beslissing ter
zake van den aankoop van bovenbedoeld terrein, is het ge-
wenscht, dat het Rijk zich reeds thans van het eigendomsrecht
over dien grond verzekert.

Ook de tweede ondergeteekende is van meening, dat de
zuinigheid er niet toe mag leiden, de voltooiing van de in
aanbouw zijnde nieuwe gebouwen der Technische Hoogeschool
te Delft te zeer te vertragen. Hij vertrouwt, dat — ook al zal
het niet mogelijk zijn, voor alle onderhanden bouwwerken
gelijk tempo als in normale tijden te onderhouden — althans
voor de meest urgente stichtingen voldoende bedragen zullen
kunnen worden beschikbaar gesteld. De beide genoemde ge-
bouwen, die voor het onderwijs in de analytische scheikunde
en de weg- en waterbouwkunde, vallen ook naar zijne meening
onder deze categorie.

*Art. 1. De Provinciale besturen, voor zoover deze ten laste
van het Rijk komen.* Uit het antwoord op hetgeen in de
algemeene beschouwingen, met betrekking tot de Gouvernements
gebouwen te Maastricht en te Haarlem werd opgemerkt, moge
blijken dat de onderstelling, als zoude de Regeering hare plannen
ten aanzien van den bouw te Maastricht geheel hebben op-
gegeven, niet juist is.

Besloten is toch den bouw te Maastricht zoowel als dien te
Haarlem aan te houden en met het doen van nadere voorstellen
te wachten totdat de tijdsomstandigheden gunstiger zijn.

Een opgaaf van de totaal-kosten voor de stichting van een
Provinciehuis te Haarlem kan niet worden verstrekt, omdat
een plan voor zoodanig gebouw nog niet vaststaat.

Art. 1 bis. Het Rijkskranksinnigengesticht te Woensel. Gaarne
stemt de eerst-ondergeteekende toe, dat toepassing van het
koloniestelsel voor de verpleging van de Rijkspatiënten heel
wat minder zou hebben gekost, dan de bouw van het nieuwe
gesticht te Woensel. Aangezien evenwel de toepassing van
dat stelsel voor de Rijkspatiënten niet mogelijk was gebleken
— slechts een zeer gering gedeelte dier patiënten was geschikt
voor gezinsverpleging — is indertijd tot den bouw van het
gesticht te Woensel moeten worden besloten. Vermeerdering
an het aantal der Rijksgestichten ligt geenszins in de bedoeling

der Regeering; wel wordt de opheffing van één of twee der
Rijksgestichten thans met het oog op de noodige bezuiniging
ernstig overwogen.

Binnen korten tijd zal te Beilen door de drie noordelijke
provinciën een proef met het koloniestelsel worden genomen.
Die proef zal — meent de eerst-ondergeteekende — beter dan
een commissie van deskundigen kunnen uitwijzen, of toepassing
van het koloniestelsel inderdaad den bouw van nieuwe gestichten
overbodig maakt.

Art. 3. De Rijksuniversiteit te Leiden. Indertijd is aan de
Kamer overgelegd een gedrukte „Toelichting tot de plannen
van het Academisch Ziekenhuis en Medische laboratoria te
Leiden”,¹⁾ waarin de kosten van deze stichting in totaal
begroot zijn op f 5 081 574. Neemt men in aanmerking,
dat deze raming dateert van het jaar 1912, dat de bouw eerst
na 1914 is aangevangen en dus geheel valt in den duurderen
tijd, waarin de materiaal-prijzen en arbeidsloonen zich gemiddeld
verdrievoudigd hebben (thans is het vermenigvuldigingscijfer
wellicht op 2½ te stellen) dan zal het kostentotaal thans
globaal op 13 à 14 miljoen zijn te bepalen. Hiervan is tot
dusver ruim 7 miljoen uitgegeven, d. i. ongeveer 2 miljoen
meer dan de raming van 1912 en 6 à 7 miljoen minder
dan de raming van thans.

Het is, meent de tweede ondergeteekende, een quaestie van
goed beleid dat voor een zoo omvangrijk en beteekenisvol
complex als het Leidsche ziekenhuis tijdig naar reserveterrein
wordt omgezien. Dit houde men bij de beoordeeling van den
aankoop van de 4 H.A. grond, waarvoor een bedrag van
f 136 210 is aangevraagd, in het oog. De ervaring leert, dat
— zoo dit wordt nagelaten — later, wanneer de noodzakelijk-
heid van uitbreiding blijkt, veel te hooge prijzen moeten worden
besteed of geen belendende perceelen meer te verkrijgen zijn.
Het bouwen van een tweede „ziekenstad” ligt niet in de
bedoeling; het reserveterrein zal alleen worden benut, wanneer
in de toekomst behoefte aan meer ruimte zal ontstaan en ook
dan slechts nadat de Staten-Generaal de gelegenheid zullen
hebben gehad, over voorstellen daartoe te beslissen.

Dat een prijs van gemiddeld f 3 per M². te hoog zou zijn,
kan de tweede ondergeteekende niet toegeven. Het betreft hier
„bouwrijp” terrein, onmiddellijk grenzende aan de bebouwde
kom en begrepen in het uitbreidingsplan der gemeente. Het
bestede bedrag blijft beneden de vanwege het Departement
van Financiën verrichte taxatie.

De groepeerings der gebouwen is opzettelijk zoodanig gekozen,
dat alleen de dienstgebouwen (machinegebouw, wasscherij,
keuken, administratie) nabij den spoorweg gelegen zullen zijn
en dezen als het ware zullen afsluiten van de eigenlijke
ziekenhuisinrichtingen. Zoodoende zal aan de laatste juist een
rustige ligging gewaarborgd zijn.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*
J. TH. DE VISSER.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de
mededeeling van dit antwoord aan de Vergadering haar
Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 16 December 1921.

VAN HOUTEN.
SMEENGE.
FOKKER.
VAN LANSCHOT.
BLOMJOUS.

¹⁾ Een ontwerp wordt thans wederom ter Griffie gedeponeerd,
ter inzage van de leden.